

Mohay Bence

Revizor jön hozzánk

Furcsa műfaj a dráma. Tud úgy lenni, hogy nincs. Világra jöhet anélkül, hogy megszületne, létezhet anélkül, hogy életre kelne. Paradox helyzet, de igaz. Hiszen lehet akármilyen zseniális egy darab, amíg csak szabályos sorokba rendezett tintaábrák gyűjteménye néhány összefűzött papírlapon, addig, bár a szerző már megalkotta, nem létezik.

Ez viszonylag banális evidencia. Hát hogyné! A színdarabot el kell játszani. De azért mégiscsak elgondolkodtató belegondolni, hogy Nyikolaj Vasziljevics Gogolnak Endrédy Gáborra, Gál Tibire és Damokos Attilára van szüksége ahhoz, hogy a munkájának értelme legyen. Gogol aligha gondolta volna 1836-ban, hogy úgy 175 évvel később Baki Dani, Buczkó Máté vagy Fodor Eszter segít neki, hogy emberek egy bizonyos csoportja egyáltalán tudomást szerezzen az ő zsenialitásáról. Hogy egy budapesti középiskola diákjai keltik életre azt, amit ő megalkotott.

Márpedig 2011 májusában A revizor megszületett.

És a Békefi terem színpadán Gogol minden zsenialitása, darabjának minden apró mozzanata, humora és hangulatváltása a lehető legtisztábban átjött. Karnyújtásnyira került a világvégi orosz kisváros jellegzetes hangulata a nagyravágyó és álszent polgármesterrel, az összes kicsinyes, mutyizó, egymást fúró tisztviselőkével és a felfordulással, amit egy képzelt revizor érkezése okoz. Ült minden egyes poén és kacagtatott minden szituáció, ami erre volt hivatott. Aztán a komédia arányosan, finoman, fokozatosan váltott át a megfelelő pillanatban drámává, és a vége felé már elgondolkodtatott, megfagyasztotta a levegőt a megfelelő monológ vagy a kitűnő zenével illusztrált némajáték, amikor úgy kívánta a darab. Minden színével és szagával, minden érzelmével és árnyalatával itt volt Gogol Revizora, a Szent Imre Gimnázium negyedik emeletén.

Mégpedig azért, mert a Latinovits Zoltán Diákszínpad már nem egy amatőr színtársulat, színészei már nem lelkes műkedvelők. Fiatalok ugyan, akik ingyen játszanak, kedvtelésből, a szabadidejükben. Diákok, akik a próbák alatt a másnapi nyelvtandolgozatra készülnek és a takarásban matekleckét írnak. De amit az előadáson nyújtanak, az olyan hiánytalan és valódi színházélmény, amit időnként ebből élő profik sem képesek nyújtani.

Ez először akkor jutott eszembe, amikor Oszip az éhhalál és az ágy szélén zsörtölődött a második felvonás első jelenetében. A teljes darab talán legjobb alakítását nyújtó Damokos Attila olyan tökéletes természetességgel és olyan hitelesen adta elő a megfáradt szolga kiborulását, hogy kedvem lett volna felállni, és ott helyben gratulálni neki. De mire a darab után a folyosón odamentem hozzá, már annyi mindenkinek kellett gratulálni, hogy alig győztem. Mert addigra már túl voltunk a másik parádés jeleneten, amikor Endrédy Gábor minden kupica víztől pont egy

kupica vodkányival lesz részegebb, mígnem felpattan az asztalra, hogy aztán a polgármester (Gál Tibor) mesterkélt röhögését a lehető legmegfelelőbb ütemben kényszeredetten utánzó városi elit ölébe tántorodjon. „Lepihenni? Hülyeség. Vagy úgy? Jó, lepihenek.”

Vagy a képzelt revizor délelőttjét összefoglaló monológon, amit Timár Benedek hadart el számomra felfoghatatlan memóriával, de a tökéletes ritmusban. Vagy a mama és a lánya fantasztikus páros jelenetein és néma székfoglaló-vetélkedőjén az ős-diákszínpados Perdy-Fazakas Brigi és a Csalóka szivárvány Abájából elbűvölően bájos hölgygé vált Péterffy Lili előadásában.

De ezúttal nem csak nekik kellett gratulálni a darab végén a folyosón. Mert idén a mellékszereplők odaértek A mi kis városunkban összeállt mag örökös tagjai mellé, és olyan bravúrokkal színezték a nagyok játékát, mint a járásbíró (Perczel Ambrus) rémült bemutatkozása a „revizornak”, a felajánlkozó feleség (Fodor Eszter) reakciója Hlesztakov szenvedélyes érzelemkitörésére, a postamester (Farkas Balázs) levélfelolvasásai, a Lakatosné (Kállay Mária) szívből jövő átkozódása vagy a (Holics Laci zenéjének is köszönhetően) lélegzetelállítóan erősre sikerült koldusjelenet.

Ez utóbbinál talán még Gogol is sóhajtott egyet odafönn, hiszen itt érződött igazán, hogy a darab minden részletében jó kezekben van a Lukácsi Huba vezette Diákszínpadnál. Nem csak kacagtató komédiaként él és jelenik meg, hanem időnként látványos fordulattal valódi drámaként, döbbenetes kritikaként, elgondolkodtató üzenetként is. Ahogy korábban neveltünk az együgyű Bobcsinszkij (Tímár Benedek) körülményes és elkalandozó beszámolóján, úgy szorult össze a torkunk, amikor ugyanő neve megemlítéséért könyörgött Hlesztakovnak*. És amikor már éppen belefáradtunk volna, hogy a polgármester időnként még saját magát is túlharsozza konstans felpaprikázottságában, akkor egyszer csak egy fokozódó monológ végén kiszól a közönséghez, és a teljes darab konklúzióját adva odaharsogja: „Magatokon röhögtök!”

A főszereplőktől az utolsó némajátékosig minden egyes karakter kimagaslót nyújtott. Beleélte magát, hogy mi átélhessük. És a tény, hogy a darabot a főszereplők lassan szokásos extraklasszisan túl a fiatal mellékszereplők játéka tette egységesen briliánssá, újra Lukácsi Huba jó szemét mutatja, az utolsó részletig tökéletesen kidolgozott jelenetek pedig aprólékos munkáját dicsérik. Okkal remélhetjük, hogy a Latinovits Zoltán Diákszínpad még hosszú évekig nyújt nekünk igazi színházélményt, és fejezi be, kelti életre nagy szerzők műveit.

Ha Gogolt kérdezik, ezért érdemes drámát írni...

* „Alázatosan kérem, ha Pétervárra tetszik menni, méltóztassék megmondani ott a nagyméltóságoknak, szenátoroknak, admirálisoknak, hogy kegyelmes uram vagy fenséges uram... ebben és ebben a városban él egy bizonyos Pjotr Ivanovics Bobcsinszkij. Csak ennyit: él egy bizonyos Pjotr Ivanovics Bobcsinszkij.